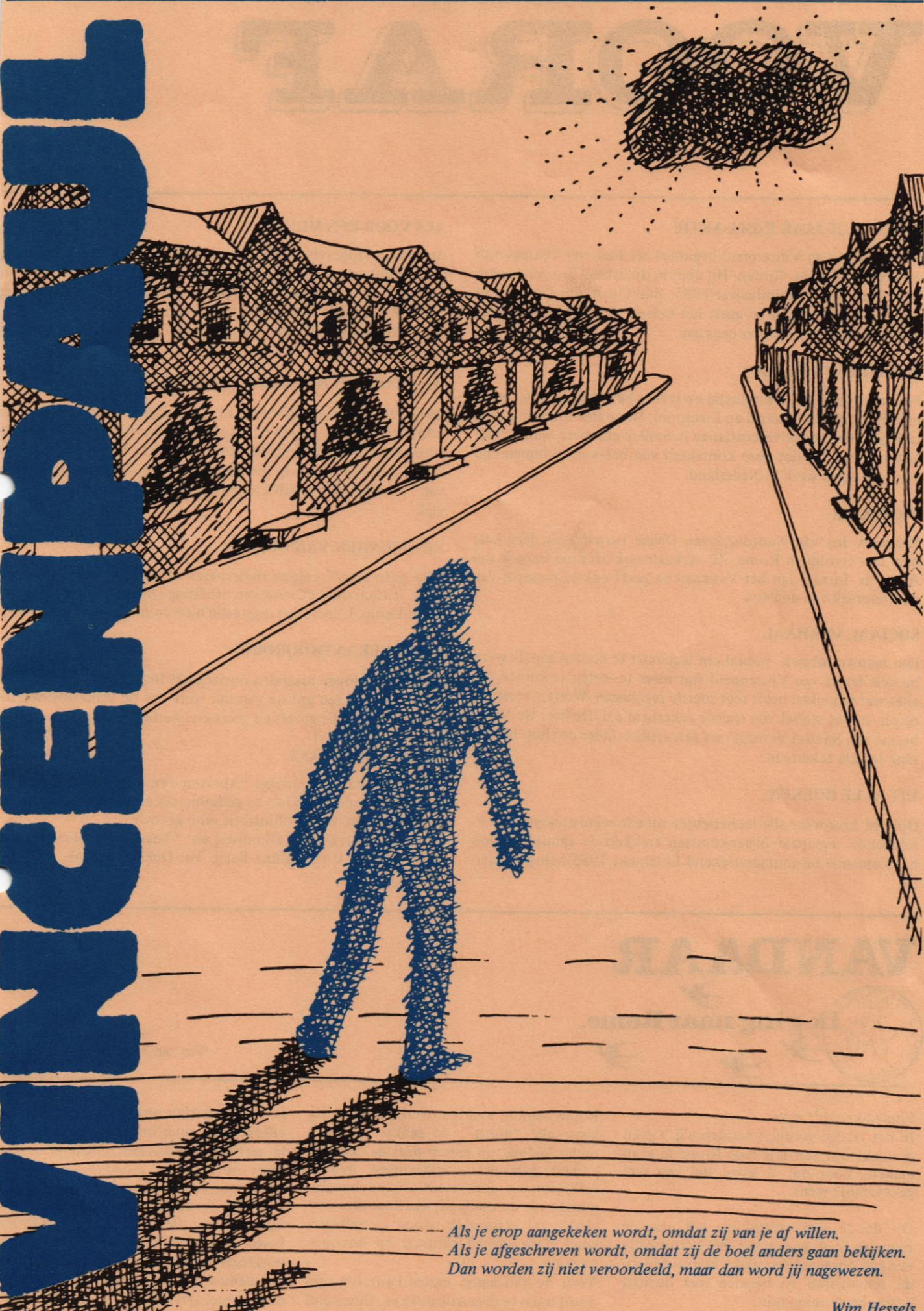

VINCENTIUS

Als je erop aangekeken wordt, omdat zij van je af willen.
Als je afgeschreven wordt, omdat zij de boel anders gaan bekijken.
Dan worden zij niet veroordeeld, maar dan word jij nagewezen.

Wim Hessels

VOORAF

OP NAAR 25 JAAR INDIA-AKTIE

Dit nummer van Vincenpaul beginnen we met een bijdrage van voorzitter Ton van Ruiten. Hij doet in dit artikel een eerste aankondiging over het India-jaar-1985, duikt met ons "even" een stukje geschiedenis in en geeft het belang van dit internationale solidariteitswerk nog weer eens aan.

JONGEREN IN EUROPA

Frank Schiebergen, bestuurslid en tevens betrokken bij het werk in Arnhem was in Madrid en Liverpool. Met name om contacten te leggen met jonge vincentianen in andere Europese landen. Het ziet er naar uit, dat deze contacten van betekenis kunnen zijn voor ons eigen werk in Nederland.

VANDAAR!

Mevrouw Jos van Noordwijk-van Deene bericht ons deze keer over een verblijf in Rome. Zij verhaalt ook over het bezoek van Amin de Tarrazi aan het Vaticaan en geeft enkele passages van de toespraak van de Paus.

SOCIAAL VERHAAL

Een nieuwe rubriek. Vooral om tegemoet te komen aan de wens bij vele lezers van Vincenpaul wat meer te weten te komen van alles wat te maken heeft met sociale regelingen. Wetten, veranderingen in het stelsel van sociale zekerheid e.d. De heer De Vrind begint zijn Sociaal Verhaal met een artikel onder de titel: herziening sociale zekerheid.

UIT ALLE HOEKEN

Ook dit keer weer allerlei berichten uit alle windstreken. De verschillende regionale bijeenkomsten trekken de aandacht. Ook het komende bezinningsweekend in januari 1985 behoort daarbij.

ALS VOOR EEN MUUR

Antoinette Hogeveen en Hans Schouten spraken met Jan Eerbeek, gevangenispastor, over de geestelijke verzorging in de huizen van bewaring en gevangenen. Maar vooral ging de belangstelling uit naar het werk van de Stichting Exodus: hulp aan gedetineerden en ex-gedetineerden. Jan Eerbeek: "De kerk dient present te zijn".

WAAR HEB JIJ NOU GEEN VREDE MEE?

Deze reis vroegen wij Frank Brouwer hier eens iets over op te schrijven. Frank Brouwer, konsulent maatschappelijk aktiviteitswerk in Zuid-Holland, kijkt om zich heen, stipt enkele zaken aan over "zware beleidsjongens die soms zo hoog zweven" en blijft dan tegelijk dicht bij huis: het werk op plaatselijk vlak.

ERVARINGEN VAN OUDERS

"We gaan door" zeggen ouderparen in een slotavond tegen elkaar. 't Gaat om het werk van Stichting Ontspanning en Rekreatie in Venlo. U leest een impressie hiervan in dit nummer.

INDIA-VERANTWOORDING

Ook de afgelopen maanden ontving het India-adoptiefonds weer vele bijdragen ten gunste van het werk van de Vincentiusvereniging in India. Alle gevers en geefsters: hartelijk dank.

BIJ DE VOORPLAAT

Met het oog op het artikel "Als voor een muur", dat gaat over het geïsoleerde bestaan van gedetineerden en vaak ook van ex-gedetineerden, is deze illustratie erbij gezocht. Illustratie en tekst zijn afkomstig uit: "Tekenen van Leven", van Wim Hessels. Uitg. Alfons Baaij, Mr. Dekkerstraat 4, 1901 PV Castricum.

VANDAAR

Jos van Noordwijk-van Deene

Eindelijk was 't zover.

In het vroege voorjaar hadden wij 't plan gemaakt om een reis naar Rome te gaan maken. Voor mij al lange tijd een veel gekoesterde wens.

Op de 2e juni vertrokken wij naar de Eeuwige Stad, gewapend met hernieuwde eertijds opgedane klassieke kennis tijdens de schooljaren en beladen met duchtig bestudeerde reisgidsen.

Rome vond ik waarlijk overweldigend. En naast alle "musts", de geijkte exkursies onder leiding van gidsen naar de bekende kerken, gebouwen, opgravingen, buitenverblijven en andere historische hoogtepunten uit de oudheid, waarmee ik u niet verder zal vermoeien, stond vanzelfsprekend Vaticaanstad centraal op ons programma.

Voor de vaticaanse musea (wat een rijkdom) moet je dagen uittrekken. Opvallend

is, hoe de gidsen met veel voor ons west-Europeanen super onderdanige ondertoon in eerbied aankondigen, dat je je nu niet meer op Italiaans grondgebied bevindt, doch in de aparte staat, ik zou haast willen zeggen in de superieure staat, Vaticaanstad. Simpel, maar treffend daarbij is bijvoorbeeld de vermelding, dat een vaticaanse postzegel op brief of kaart naar ons land de snelheid van verzending met faktor 3 of 4 vermenigvuldigt.

ALS VOOR EEN MUUR

door Antoinette Hogeveen en Hans Schouten

Je hoort het al als je nog voor de poort staat. Sleutels. Met een hoop gerinkel wordt, na even wachten, de deur geopend en kunnen we naar binnen. We worden te woord gestaan. "Een gesprek met de dominee? Als u hier even wilt wachten. Mag ik uw identiteitspapieren zien?" Want zo gaat dat: veiligheid voor alles. Na wat administratieve handelingen, het uitschrijven van bonnetjes, worden we verder voor(t)geleid. Steeds worden we vergezeld van de onafscheidelijke sleutels. Behalve de lege, holle geluiden in de betegelde hallen en gangen is dat het karakteristieke geluid: knerpende sloten, piepende scharnieren en rammelende sleutelbossen. Tijdens het hele gesprek zal het niet één minuut stil zijn. Jan Eerbeek, "de dominee", zoals hij wordt genoemd komt ons door een lange gang in het Huis van Bewaring in Scheveningen tegemoet. Onderweg spreekt hij nog iemand aan: een laatste nieuwtje, kennelijk voor de betrokkene van groot belang. Daar wordt natuurlijk even bij stil gestaan. Maar dan zegt hij resoluut tegen ons: "ga mee, dan kunnen we ons terugtrekken voor ons gesprek".

EEN GESLOTEN WERELD

We hebben met Jan Eerbeek een afspraak gemaakt voor een interview in verband met zijn werk als geestelijk verzorger in de gevangenis en het huis van bewaring. Maar vooral gaat onze belangstelling uit naar Exodus. Van deze stichting hebben we iets gehoord, maar willen van hem het fijne vernemen.

Al rap zitten we met elkaar in gesprek gewikkeld. "Exodus, hoe dat is gegroeid? Ja, eigenlijk als vanzelf. Je ziet dat het leven in de gevangenis een leven in geslotenheid is. Onvoorstelbaar. Een gevangenisstraf is zwaar. Je moet je eens indenken, dat je niet in de gelegenheid bent je eigen deur open of dicht te doen, dat je niet kunt telefoneren wanneer je wilt, dat je geen bezoek kunt ontvangen wanneer je dat wenst - laat staan op bezoek kunt gaan naar mensen die je lief en dierbaar zijn. Nee, het leven van elke dag, alles en alles, wordt bepaald. Door anderen."

EEN KULTUUR VAN STERKE MANNEN

We wisselen met elkaar van gedachten over nogal belangrijke vragen die met detentie te maken hebben. Zoals bijvoorbeeld de vraag, dat mensen die tijdelijk in de gevangenis of het huis van bewaring moeten verblijven, dat toch aan zichzelf te danken hebben.

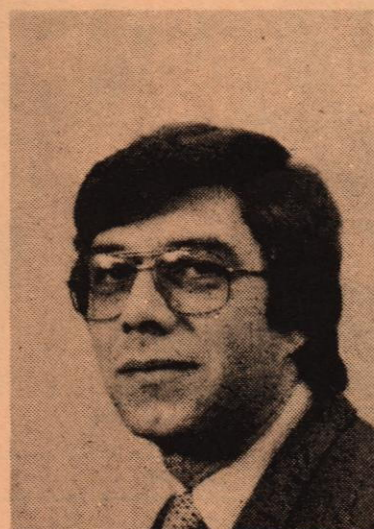
Jan Eerbeek zegt daar onder meer over:

"Je moet allereerst zeggen dat ieder mens verantwoordelijk is voor zijn daden. Dat is de ene kant. Maar er is ook een andere kant. Ieder mens heeft er ook recht op in het licht van zijn eigen geschiedenis verstaan en begrepen te worden. Kijk, kriminaliteit staat meestal niet op zichzelf. Een detentie is geen incident. Er gaat een geschiedenis aan vooraf. Vaak zie je de gebrokenheid al zeer vroeg in het leven. Ik ontmoet veel mensen bij wie het aan alles ontbroken heeft. Kansarm. Verwaarloosd. Een complex van factoren, die de groei naar heelheid in de weg hebben gestaan. En daar komt de detentie dan nog eens overheen".

De geslotenheid van het bestaan tijdens de detentie is geen gemakkelijke opgave. Jan Eerbeek heeft hierover in ons gesprek al iets van aangegeven: het leven van alle dag, dat door anderen wordt bepaald.

"Maar er is meer. Het leven in de gevangenis is zelf ook gesloten. Je hebt de mensen met wie je gevangen zit niet kunnen kiezen. Bovendien ben je strikt op jezelf aangewezen. De groep waarin je leeft blijft beperkt tot de 'vleugel' met links en rechts cellen.

En dan is er bovendien nog de cultuur van de mannenwereld; het kan niet anders: je houdt je goed, je huult niet, je uit je gevoelens van angst en onzekerheid niet, je doet stoer. Of sterker nog: je moet stoer doen."

Jan Eerbeek

ALS VOOR EEN MUUR

In Den Haag is enige tijd geleden Stichting Exodus opgericht. Eén van de mensen die hierbij betrokken is, is Jan Eerbeek. Hij is gevangenis-pastor in de gevangenis en het huis van bewaring in Scheveningen.

Stichting Exodus is bezig om het werk van de kerk ten gunste van gedetineerden en ex-gedetineerden concreet gestalte te geven. Allerlei activiteiten worden gerealiseerd, hulp wordt geboden, kerkdiensten worden gehouden in het huis van bewaring, voor ex-gedetineerden is een huiskamer ingericht ergens in Den Haag en Exodus heeft plannen klaarliggen voor een project "begeleid wonen".

Antoinette Hogeveen en Hans Schouten hadden een gesprek met Jan Eerbeek, waarin al deze dingen aan de orde kwamen.

Lezers, die nadere informatie wensen, kunnen terecht bij Jan Eerbeek, tel. 070 - 64 66 51.

ER IS VRAAG NAAR MENSEN DIE BESCHIKBAAR WILLEN ZIJN

Jan Eerbeek is ervan overtuigd, dat de kerk in de wereld van gedetineerden aanwezig dient te zijn. Voor ons is zo'n stelling niet voldoende en wij vragen dan ook of er door gedetineerden naar de kerk gevraagd wordt.

"Nee, niet naar de kerk als instituut", is de direkte reactie van Jan Eerbeek. "Maar wel naar het pastoraat, naar mensen die beschikbaar zijn. Mensen die in detentie zijn mogen niet wegzakken in die geslotenheid. Het mag niet alleen maar triestheid of angst en onzekerheid zijn, maar men moet hen ook hoop en toekomst proberen te bieden. Iemand is meer dan alleen een gevangene. Het is van geweldig belang, dat gevangenen kunnen ervaren dat er medemensen zijn die aandacht hebben voor andere dingen van hun bestaan. Vaak zie je dat ook, zoals de zorg om thuis, om vrouw en kinderen. De vriendschap, die ontstaat dankzij kleine, maar veelzeggende dingen. Ja, dáár is vraag naar. En dat noem ik vanuit de kerk: pastoraat. Er is iemand voor jou. 't Moet ons daarbij om de mens zelf te doen zijn."

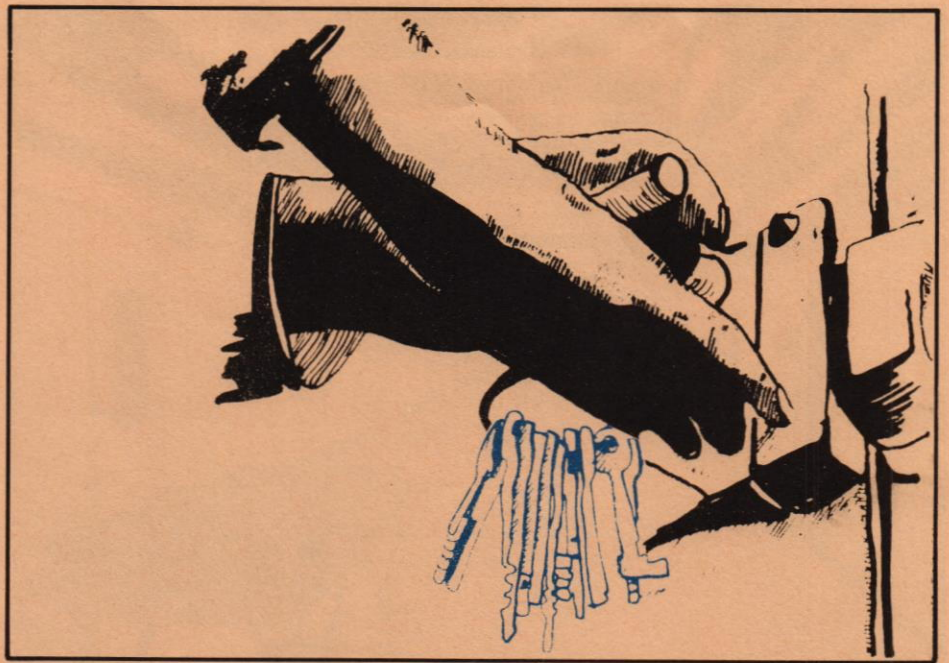
We leggen Jan Eerbeek voor, dat het op zich goed is als de kerk zich als gemeenschap van mensen afvraagt wat in concrete situaties gevraagd wordt.

"Maar gedetineerden zitten niet op motivatie te wachten en ook niet op schitterend geformuleerde uitgangspunten. In kontakten met gedetineerden zal je je wel moeten hoeden voor 'mooie' praat. Het is begrijpelijk, dat geestelijke verzorging in de gevangenis bestaat uit het voeren van gesprekken over wezenlijke levensvragen. Maar hulp aan de medemens zal toch minstens óók concrete gestalte dienen te krijgen."

KOM EENS LANGS

"Ja, dat ben ik helemaal met jullie eens. Daarom is er so-wie-so al de wekelijkse kerkdienst. Een samenzijn met mensen van de kerk-van-buiten. Na afloop gesprek en koffie. Op die momenten worden mensen mijns inziens uitgetild uit de sleur van het alledaagse en zijn even weg uit die geslotenheid. We doen in die diensten een beroep op elkaar, bijvoorbeeld door elkaar erop aan te spreken, dat 'dienstverlening' nooit eenzijdig is maar wederzijds."

Jan Eerbeek vertelt ons over het initiatief dat genomen is om kontakten te leggen met een bejaardencentrum. Dat heeft er toe geleid, dat de bewoners van de gevangenis potten gingen bakken en plantjes hebben gekweekt ten behoeve van de bewoners van het bejaardencentrum. Uit deze activiteiten en kontakten ontstaan

soms bijzondere ontmoetingen. Ter illustratie vertelt hij: "Een aantal bejaarden bezoekt regelmatig onze kerkdiensten. Om in de ontmoetingsruimte te komen moet men een stijle trap af. Eén van de oudere dames had daar wat moeite mee en werd geholpen door één van de gevangenen. Dank zij deze kleine dingen, het gesprek wat hierop volgde en het hele bezoek liet de vrouw de gedetineerde weten: 'Als je vrij bent, kom dan eens bij mij langs'. Ik kan je wel zeggen, dat hem dat veel heeft gedaan. Hieruit blijkt, dat het niet alleen om verhalen gaat. 't Gaat om ontmoeting tussen mensen. Dat is essentieel en werkt bevrijdend."

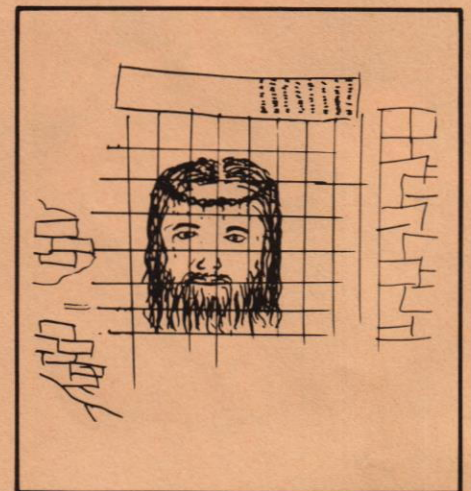
EXODUS: VOOR GEDETINEERDEN EN EX-GEDETINEERDEN

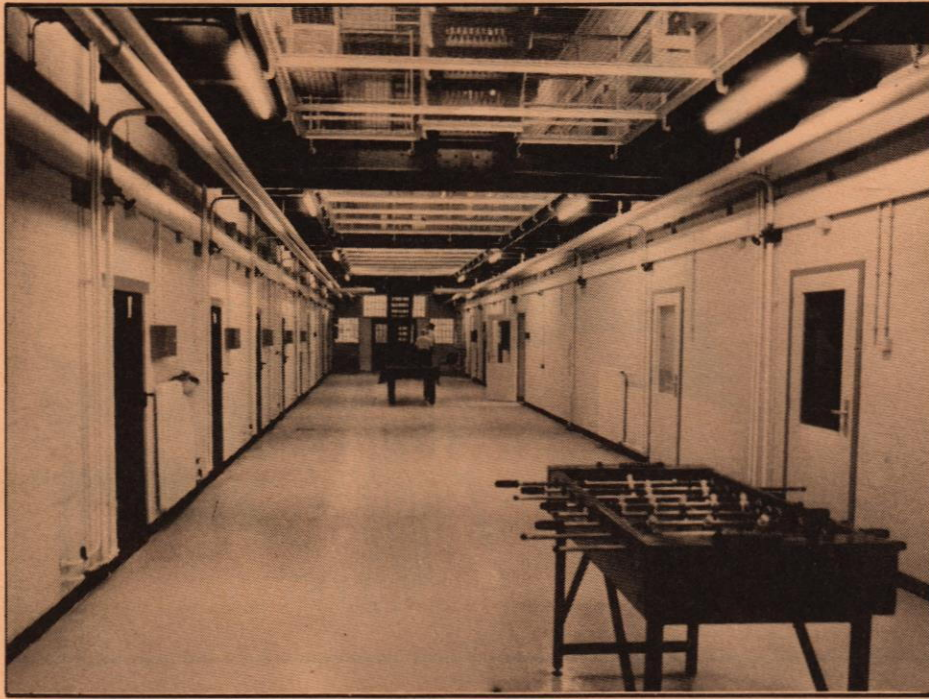
Wij vragen Eerbeek of de gevangenis als instituut voor deze dingen open staat. In zijn reactie geeft hij aan, dat er vanzelfsprekend regels zijn waar de bewoners zich aan hebben te houden. "Er is een dagindeling, waar arbeid, maaltijden, ontspanning, e.d. een plaats in hebben. Maar in de inrichtingen waar ik werk, krijg ik erg veel ruimte en medewerking van directie en medewerkers, daarom konden veel projecten worden gerealiseerd. Er zijn in het hele complex zo'n 80 vrijwilligers van buiten, die deelnemen aan het pastoraat. Niet alleen in kerkdiensten en gespreksgroepen, maar ook in ontmoetingsbijeenkomsten met een ontspannend karakter. En als dat nodig is ook voor individuele zorg."

In reactie op onze vraag wat de Stichting Exodus nu precies voor ogen heeft, zegt Eerbeek ons, dat men als kerk probeert present te zijn in het leven van gedetineerden en ex-gedetineerden. " 't Gaat er daarbij niet om mensen voor de kerk te win-

nen, maar om daar kerk te zijn en om steun te bieden aan gedetineerden in de gevangenis alsook aan hen die weer zijn teruggekeerd in de samenleving. Dat laatste gebeurt dan onder meer door middel van een huiskamerproject. Exodus beschikt inmiddels over een grote kelder in de Haagse Roemer Visscherstraat, waar vrijwilligers een huiskamer runnen. Hoewel ex-gedetineerden vrij zijn om te gaan en staan waar zij willen, is de terugkeer in de samenleving bepaald geen gemakkelijke. Nog altijd is er grote huiver om iemand die een straf heeft uitgezeten als personeel in dienst te nemen. Bovendien is het niet eenvoudig voor hen nieuwe relaties aan te gaan. Er is een behoefte aan een plek waar men terecht kan en waar men in een ontspannen sfeer gewoon gezellige dingen kan doen - een thuisplaats. En vergeet niet, dat er ook nog wel eens een trekkracht naar het oude levenspatroon kan zijn, een terugval. De vrijwilligers van

Jezus achter de tralies, een tekening van een gevangene

vleugel gevangenis Scheveningen. foto Cees Verkerk, dagblad Binnenhof Den Haag

Exodus zetten zich ook in om dat te voorkomen.”

EEN HUIS OM IN TE WONEN

“Wat houdt het project ‘begeleid wonen in’, vragen wij Jan Eerbeek.

“ ‘t Gaat er om een mogelijkheid te bieden om te ‘leren leven’. Zin geven aan je leven. Jezelf ontplooiën, zoeken naar relaties en ontmoeting. Ook het verwerken van ervaringen. Kortom: mensen daadwerkelijk nabij zijn om de uitzichtloosheid te doorbreken en uit de vicieuze cir-

kel te stappen. Dat gaat soms om hele praktische dingen. Zoals hulp bij het omgaan met geld, zoeken naar mogelijkheden een studie of cursus te beginnen en die vooral ook vol te houden. In de gevangenis zijn er al contacten gegroeid met gedetineerden. Vaak zelfs is één gedetineerde sterk betrokken op één vrijwilliger. Soms zijn er bepaalde dingen in gang gezet. Een studie, het gezamenlijk musiceren. Erg leuk is een project waar gedetineerden speelgoed hebben gerestaureerd voor het kindertehuis Casa Materna in één van de armste delen van Napels, Ita-

kinderen in het opvangcentrum Casa Materna, Napels spelen met door gedetineerden gerestaureerd speelgoed

lië. Kortom: al deze dingen zijn mogelijk. Maar als men buiten de gevangenis in vrijheid is kan dit allemaal weer stokken - een voortzetting is razend moeilijk. Als de kerk er is om - als ik dat zo eens mag zeggen - getuigenis af te leggen van de hoop, dan zal die moeten bestaan uit het aanreiken van kansen om te leven. Niet blijven staan als voor een muur. Dat gebeurt al zo vaak in het leven - in en buiten de gevangenis.

Exodus probeert mogelijkheden te zoeken, om over die muren heen te komen - of liever nog - dat die muren geslecht worden.”

De plannen van Exodus zijn concreet genoeg. Men is op zoek naar een huis, waar tien tot twaalf mensen kunnen wonen tot maximaal één jaar. Jan Eerbeek: “Men woont dan op zichzelf, maar tegelijk binnen een leefgemeenschap. We zullen gaan zoeken naar gastgezinnen, zodat ex-gedetineerden de mogelijkheid hebben om eens bij mensen aan te lopen en te weten dat ze welkom zijn.

Daar zijn centen en mensen voor nodig. Geld zoeken we bij fondsen, kerken, particulieren. We kunnen gelukkig al beschikken over flink wat vrijwilligers. Maar ook beroepskrachten zullen hiervoor agetrokken worden. Exodus spant zich in om de kerkelijke gemeente voor dit werk te interesseren. Want ook dat is een taak die we ons gesteld hebben. Exodus is dan wel oecumenisch van opzet, maar praktisch wordt dit werk nog niet door alle kerken gedragen. Soms kent men het nog niet. We hopen erop, dat dit gaandeweg zal veranderen. Ikzelf heb het vermoeden dat dit werk aansluit op de idee dat bij veel mensen in de kerk leeft om dat kerk-zijn tastbaar en zichtbaar te maken.”

ALS VOOR EEN MUUR?

Ons gesprek met Jan Eerbeek wordt afgerond. We hebben twee en een half uur met elkaar zitten praten. “Ja”, zegt Jan Eerbeek, “er valt ook zoveel te vertellen. ‘t Is ook van zo’n groot belang, vind ik, elkaar aanspreken op het evangelie en elkaar stimuleren tot concrete daden. Bevrijdende daden.”

Samen met hem lopen we langs de gangen weer door in de richting van de uitgang. Buiten gekomen rijst de muur weer voor ons op. Die staat daar nog altijd, heel nadrukkelijk, zo goed als onneembaar.

Wij leveren onze bonnetjes weer in, zijn “nummer af” en gaan naar buiten. Binnen rammelen de sleutels weer, terwijl wij in een heerlijk septemberzonnetje op weg gaan naar onze volgende afspraak. Toch twee absoluut gescheiden werelden. Of is het mogelijk dwars door die muren en langs al die kasten met sleutels en de kamers met monitors een exodus te realiseren.